

ur. 18 X 1884 w Sierakowicach
zm. VIII 1942 w Auschwitz-Birkenau
Harc mistrz

Jan Przybyła

Inspektor Harcerski Górnego śląska

Urodził się w Sierakowicach w ówczesnym powiecie toszecko-gliwickim w rodzinie robotniczej. Po ukończeniu szkoły powszechnej pracował jako robotnik w hucie „Zabrze”. W latach 1903-1907 był uczniem prywatnego seminarium wychowania narodowego Wincentego Lutosławskiego w Krakowie. Przejmuje od niego idee etycznego ruchu „Eleusis” i staje się jednym z aktywnych członków tego bractwa bezwzględnej wstrzeźliwości. W latach 1907-1909 był wolnym słuchaczem w Akademii Rolniczej w Dublanach w ówczesnej Galicji, a w latach 1909-1919 - instruktorem w Galicyjskim Towarzystwie Gospodarczym we Lwowie. Tu zetknął się z ruchem skautowym.

Do 1914 r. bywał często na Górnym Śląsku, gdzie aktywnie uczestniczył w pracy propagandowej na rzecz polskości. W okresie wyborów do Reichstagu był korespondentem gazet polskich: „Katolika”, „Polaka”, „Gazety Ludowej”, „Kuriera Śląskiego” i „Iskry”.

W 1919 r., nie mając prawa powrotu na Śląsk, osiedla się w Sosnowcu, gdzie organizuje pomoc materialną na rzecz I powstania śląskiego i obejmuje kierownictwo sekcji organizacyjnej Komisariatu Rad Ludowych śląskich.

W 1920 r. zostaje powołany do pracy w Polskim Komisariacie Plebiscytowym w Bytomiu. Współdziała z Miłoszem Sołtysiem Inspektorem Harcerskim Górnego Śląska, w organizowaniu w okręg plebiscytowy polskiego ruchu harcerskiego. W tym czasie nie był jeszcze członkiem Inspektoratu Harcerskiego. Jego zasadniczym zadaniem było wówczas redagowanie wychodzącego w Bytomiu polskiego pisma KOCYNDER, którego był współzałożycielem. Potem, brał jeszcze udział w III powstaniu śląskim.

Po jego zakończeniu ponownie czynnie włącza się do pracy w harcerstwie, po wyjeździe ze śląska, w sierpniu 1921 r., Miłosza Sołtysa, mianowany zostaje drugim z kolei Inspektorem Harcerskim Górnego Śląska. Inspektorat ten, po kilku przeprowadzkach, co związane było z podziałem Górnego Śląska między Polskę Niemcy, znajduje wiosną 1922 r. swoją siedzibę w Katowicach w pomieszczeniach filii Polskiej Agencji Telegraficznej (przy ul. Mariackiej 2), której Jan Przybyła był kierownikiem. Po utworzeniu w 1922 r. Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego był początkowo kierownikiem jego biura prasowego, po czym przeniósł się na stanowisko naczelnika gminy Chropaczów.

Inspektorem Harcerskim był do końca istnienia Inspektoratu, rozwiązanego w 1924 r. Z harcerstwem jednak nie zerwał. Gdy pierwszy walny zjazd Oddziału śląskiego ZHP wybiera 13 lutego 1927 r. swój Zarząd, Jan Przybyła wchodzi w jego skład. Członkiem tego Zarządu był przez cały okres międzywojenny. Prowadził w nim sprawy związane ze współpracą z prasą i z działalnością Składnicy Harcerskiej. Jednocześnie działał w ruchu przyjaciół harcerstwa. Miał stopień działacza harcerskiego. W 1936 r. został za pracę i zasługi poniesione dla ruchu harcerskiego - odznaczony przez Naczelnictwo ZHP. Już przedtem posiadał wysokie odznaczenia państwowe: Gwiazdę Górnośląską, Krzyż Kawalerski Orderu Polonia Restituta i inne.

Po kampanii wrześniowej ukrywał się w Krakowie, działając równocześnie w konspiracyjnym ruchu oporu 12 kwietnia 1942 r. zostaje aresztowany i wywieziony do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu, gdzie wcielony do karnej kampanii zmarł w sierpniu tego samego roku.

W swojej pracy konspiracyjnej używał pseudonimów „Jan Sierakowski”, „Weraks” i „Refleks”.

Tadeusz Czyłok